

JOENSUUN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUKSEN ARVIOINTIRAPORTTI
2021–2022

laatinut Irja Seppänen

J•ENSUU

SISÄLLYS

1. ARVIOINNIN PERUSTA	3
2. ULKOINEN ARVIOINTI	4
3. SISÄINEN ARVIOINTI	5
2.1 Vuosisuunnitelmiin liittyvä arviointi	6
2.2 Laaturungon tulokset	8
4. HUOLTAJIEN ANTAMA PALAUTE	11
LÄHTEET	17

1. ARVIOINNIN PERUSTA

Varhaiskasvatustlain 24 §:ssä säädetään varhaiskasvatuksen arvioinnista. Pykälässä todetaan seuraavaa:

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Varhaiskasvatustlain kyseinen pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä arvioimaan omaa toimintaansa (sisäinen arviointi), että se on lain mukaista ja tukee varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä sekä edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä (pedagoginen arviointi). Laki ei kuitenkaan määrää tarkemmin sitä, mitä tulee arvioida ja miten. Tämän lisäksi pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin (ulkoinen arviointi). Tällä tarkoitetaan sitä, että joku muu kuin varhaiskasvatuksen oma henkilöstö arvioi annettua toimintaa. Sitä, kuka on tämä ulkopuolinen arvioija, ei kuitenkaan kyseinen pykälä määrittele. Se voi olla valtakunnallinen toimija, joka arvioi kaikkia Suomen varhaiskasvatuksen järjestäjien tuottamaa palvelua tai esimerkiksi järjestäjän yhteistyökumppani. Tällä hetkellä Suomessa toteutettavaa varhaiskasvatusta arvioi Karvi eli Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Opetushallitus sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Varhaiskasvatuksen arviointi on varhaiskasvatustoimintaa koskevan tiedon systemaattista keruuta, analysointia ja tulkintaa, jonka tulee johtaa oman toiminnan kehittämiseen ja laadun parantamiseen. Juuri toiminnan kehittäminen ja laadun parantaminen ovat arvioinnissa kaikkein tärkeintä. Arviointi antaa tietoa siitä, miten asiat ovat tällä hetkellä. Arvioinnin jälkeen seuraa suunnitteluvaihe eli visiointi, jossa asetetaan tavoitteet, joita kohti kuljetaan. Varhaiskasvatuksessa tavoitteiden tulee perustua varhaiskasvatustlakiin ja varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tavoitteiden asettamisen jälkeen tulee sitten toiminta eli teot, joiden kautta ja avulla pyritään saavuttamaan asetetut tavoitteet. Siten ei riitä, että suunnitellaan, mitä asioita tulisi kehittää, vaan on myös hahmoteltava, miten niitä tehdään eli kuinka varhaiskasvatuksessa toimitaan pedagogisesti. Toiminnan jälkeen tulee taas arvioida, analysoida ja tulkinta eli tehdä yhteenveto siitä, onko asetetut tavoitteet saavutettu. Näin arvioinnin kehä alkaa taas alusta.

Arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja perustua arviointisuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää, mitä arvioidaan ja niistä menetelmistä, joita arvioinnissa käytetään sekä

arvioinnin aikatauluista. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa arviointi perustuu sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan että Joensuun kaupungin strategiaan, josta tulevat arviointikohteet. Varhaiskasvatuksen arviointi nostaa esille kehittämiskohteiden lisäksi myös vahvuudet ja yhtenä tavoitteena voikin olla jo saavutetun tason ylläpitäminen. Varhaiskasvatuksen arvioinnissa keskiössä on varhaiskasvatuksen henkilöstön toiminta, eikä lasten toiminta tai oppiminen.

Laadukkaan varhaiskasvatuksen takana on ammattitaitoinen ja varhaiskasvatussuunnitelmaan sitoutunut henkilökunta, jolla on yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen tehtävästä sekä tavoitteista. Siksi on tärkeää, että yksiköissä käydään läpi säännöllisesti varhaiskasvatustakia ja varhaiskasvatussuunnitelmaa koko henkilöstön kanssa. Tähän yhteisen näkemyksen muodostumiseen ja tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttamiseen tarvitaan johtamista; sekä varhaiskasvatuksen hallinnon että yksikön esihenkilöiden johtamista. Johtamisen avulla pystytään vahvistamaan niitä tekijöitä, jotka lujittavat varhaiskasvatuksen laatua, kuten henkilöstön pysyvyyttä ja oikein kohdistettua täydennyskoulutusta. Johdon tehtävänä on mahdollistaa työntekijöiden perehtyminen varhaiskasvatussuunnitelmaan myös työaikana ja ohjata siihen liittyvää yhteistä keskustelua. Tutkimusten mukaan laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän erityisesti lasten kielellisiä ja kognitiivisia taitoja sekä parantavan kouluvalmiutta ja myöhempää menestystä koulupolulla (itsenäisyys, keskittymiskyky, yhteistyötaidot ja positiivisesti oppimiseen suuntautuminen). Koska vain laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän lasten taitoja, on koko varhaiskasvatuksen henkilöstön keskityttävä yhdessä tuottamaan tasokasta toimintaa. Laadukkaasta varhaiskasvatuksesta hyötyy erityisesti heikommista sosioekonomisista taustoista tulevat lapset. (Opetushallitus 2016, 4–8.)

2. ULKOINEN ARVIOINTI

Arviointi voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen arviointiin. Sisäinen arviointi on palvelujen sisällä tapahtuvaa arviointia ja sillä tarkoitetaan siten itsearviointia. Ulkoisessa arvioinnissa toimintaa arvioi joku palvelujen ulkopuolinen taho, joka ei itse osallistu palvelujen tuottamiseen. Karvi eli Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa vuonna 2020–2023 laajan suomalaista varhaiskasvatuksen johtamista koskevan arvioinnin: Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytila, vahvuudet ja kehittämiskohteet 2020–2023. Kyseinen arviointi kohdistuu varhaiskasvatuksen johtamisrakenteisiin ja johtajien työnkuviin. Tavoitteena on tehdä näkyväksi sekä suomalaisen varhaiskasvatuksen johtamisen vahvuuksia että sen kehittämiskohteita. Arvioinnin ensimmäisessä vaiheessa eli 2020–2021 toteutettiin varhaiskasvatuksen johtamisen nykytilan kartoitus ja arvioinnin toisessa vaiheessa eli 2022–2023 keskitytään siihen, kuinka varhaiskasvatuksen organisaatorakenteet ja organisaatiokulttuuri mahdollistavat päiväkodin johtajan työn. Arvioinnin

ensimmäisessä vaiheessa tuli ilmi, että päiväkodin johtajan työ on työtehtäviltään moninainen ja kunnittain vaihteleva. Näiden havaintojen pohjalta arvioinnin toisessa vaiheessa keskitytään tarkemmin niihin tekijöihin, jotka edistävät johtamistyötä. Huomio kiinnitetään erityisesti johtajan mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan työhönsä, johtajan asemaan organisaatiossa sekä varajohtamisjärjestelyihin. Toisen vaiheen arviointia varten kerätään sekä laadullista että määrällistä arviointiaineistoa syksyllä 2022.

Karvin ensimmäisen arviointivaihe toi esille, että päiväkodinjohtajat ja perhepäivähoidon esihenkilöt kokivat Suomessa työnsä monipuolisuuden sekä henkilöstön ja henkilöstöjohtamisen innostavina asioina. He kokivat myös varhaiskasvatustyön tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Pedagogisen johtamisen kautta he pystyivät mahdollistamaan laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttamisen. Työtä hankaloittaviksi tekijöiksi päiväkodin johtajat ja perhepäivähoidon esihenkilöt nimesivät kiireen (sijaisten hankkiminen), työn pirstaloitumisen ja ennakoimattomuuden sekä ajoittaisen yksinäisyyden ja tuen puutteen. Vastaajat kuvasivat, että päiväkodin johtajan työ on viime vuosina muuttunut ja erilaisia hallinnollisia tehtäviä sekä ohjaavia asiakirjoja oli tullut lisää. Myös työn vaativuus oli vastaajien mielestä kasvanut.

Joensuun varhaiskasvatus oli Karvin arvioinnin ensimmäisessä vaiheessa mukana. Joensuun kaupungilla oli arvioinnin aikaan 31 päiväkotia ja yksityisiä päiväkoteja 22. Kaupungin päiväkodinjohtajista ja perhepäivähoidon esihenkilöistä kasvatustieteen maistereita oli 24 % ja yksityisillä vastaava luku oli 4 %. Arvioinnin ensimmäiseen vaiheeseen kaikista Karvin kyselyyn vastanneista eli 289 päiväkodin johtajista ja perhepäivähoidon esihenkilöistä 12 % oli kasvatustieteen maistereita. Vuodesta 2030 ja siitä eteenpäin päiväkodin johtajalla tulee olla kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja lisäksi vähintään kasvatustieteen maisterin tutkinto (varhaiskasvatuslaki, 75 §).

3. SISÄINEN ARVIOINTI

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus toteutti sisäistä arviointia varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelmien ja Laaturunon kautta. Jokainen Joensuun kaupungin päiväkotia arvioi valittuja vuosisuunnitelmien kehittämiskohteita koko toimintavuoden ajan (tiimit) ja toimintavuoden lopussa vuosisuunnitelmat arviointineen palautettiin palvelujohtajalle. Varhaiskasvatuksen palvelualueen johtaja laati arvioinneista alla olevan yhteenvedon. Laaturunko taas perustui varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreihin (Karvi). Laaturunon kysymyksiin vastasivat sekä päiväkotien työntekijät että perhepäivähoitajat. Toimintavuonna 2022–2023 vuosisuunnitelmien arviointi sekä Laaturunko tullaan yhdistämään ja näin varhaiskasvatuksessa sisäistä arviointia saadaan selkeämmäksi.

3.1 Vuosisuunnitelmiin liittyvä arviointi

Joensuun varhaiskasvatuksen toimintavuoden 2021–2022 kehittämiskohteet olivat:

- henkilöstön ja huoltajien välisen vuorovaikutuksen kehittäminen (painotettava osa-alue, vaihe 2)
- matemaattisten taitojen kehittäminen (esiopetus)

Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutus on valittu pitkäaikaiseksi kehittämiskohteeksi, koska koko varhaiskasvatus perustuu vuorovaikutukseen. Vuorovaikutus on siten myös varhaiskasvatuksen keskeisin laatutekijä. Lisäksi huoltajille tehty asiakaskysely huhtikuussa 2021 toi esille, että huoltajat saavat päivittäisissä kohtaamisissa henkilökunnan kanssa liian vähän tietoa lapsen päivästä, päivittäisestä toiminnasta sekä toiminnan tavoitteista. Kysymyksen Saan riittävästi tietoa päivittäisestä toiminnasta ja sen tavoitteista keskiarvo oli 3,9, (vaihteluväli 1–5), joka oli selvästi muiden kysymysten keskiarvoja matalampi.

Toimintavuonna 2020–2021 kehittämiskohteena oli lapsen ja työntekijän välinen vuorovaikutus eli läsnä olevan ja lämpimän vuorovaikutuksen vahvistaminen aikuisten ja lasten välillä (vaihe 1) ja toimintavuonna 2022–2023 kehittämiskohteena on esihenkilön ja työntekijän välisen vuorovaikutuksen kehittäminen (vaihe 3). Matemaattisten taitojen kehittäminen nostettiin esiopetuksen kehittämiskohteeksi toimintavuonna 2021–2022 useiden kansallisten tutkimustulosten vuoksi, joissa todettiin perusopetuksen oppilaiden matemaattisten taitojen heikentyneen. Matemaattisten taitojen perustahan rakentuu jo ennen kouluikää, jonka vuoksi varhaiskasvatus on siten avainasemassa. Myös kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet tuo esille matemaattisten taitojen tukemisen (4.4. Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa, Tutkin ja toimin ympäristössäni) ja vahvistamisen ympäristöä tutkimalla sekä havainnoimalla.

Henkilöstön ja huoltajien väliseen vuorovaikutukseen panostettiin muun muassa kehittämällä haastavista asioista kertomista huoltajille, huoltajien ohjaamista, tukemista ja kannustamista, järjestämällä erilaisia yhteisiä tapahtumia (Isien ilta, eskareiden vanhempainilta, yhteinen joulutapahtuma, kevätretki ja -juhla vanhempien kanssa), työntekijöiden tehtävänjakoa lasten vastaanottamiseen ja luovuttamiseen liittyen, uusien vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä, perheiden verkostoitumista (Leikkideittirinki), tiedonsiirtoa ja tiedottamista huoltajille, henkilöstön omaa ilmaisua ja selkeyttä sekä pedagogista dokumentointia.

Päiväkotien vuosisuunnitelmia tarkasteltaessa monet päiväkodit lähtivät liikkeelle omassa kehitystyössään erilaisista alkumittauksista (huoltajat ja lapset). Näin kehitettävien kohteiden sen

hetkinen tilanne eli lähtötaso saatiin näkyväksi. Menetelminä henkilöstön ja huoltajien välisen vuorovaikutuksen kehittämisessä päiväkodit käyttivät esimerkiksi vasun tavoitteiden avaamista huoltajien nähtäville, lapsen luovutustilanteissa yksityisyyden ja kiireettömyyden vahvistamista, lapsen oman osallisuuden korostamista eli lapsi sai itse kertoa esimerkiksi kuvin omasta päivästänsä huoltajille, päivän tapahtumista tehtiin ”seinälakana”, josta sekä työntekijät että huoltajat näkivät, mitä varhaiskasvatuspäivän aikana ryhmät olivat tehneet, lisättiin tukisanoja lapsilistaan, jotta työntekijä muisti kertoa lapsen päivästä huoltajille kaiken tärkeän, ryhmien viikko-ohjelma laitettiin eteisen seinälle huoltajien nähtäväksi, myös Daisyn ilmoitustaulua hyödynnettiin aktiivisemmin, avattiin huoltajille palautelaatikko, lähetettiin kuukausikirjeitä huoltajille, pidettiin erilaisia koulutuksia vuorovaikutuksesta sekä jatkuvia henkilöstön sisäisiä keskusteluja kehittämiskohteen ympärillä ja tähän asiaan palattiin säännöllisin väliajoin (Pedatiimit, kehityskeskustelut, tiimi- ja talonpalaverit).

Useat päiväkodit totesivat toukokuussa 2022 loppuarvioinnissaan, että kehittämistyö oli tuottanut tulosta ja henkilöstön ja huoltajien välinen luottamus sekä avoimuus oli syventynyt ja auttoi eteenpäin kaikkia osapuolia erityisesti haasteellisissa tilanteissa. Avoimuus oli avaintekijä myös uusien vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön (henkilöstö teki ensin aloitteen). Uusien vanhempien kohdalla pidettiin esimerkiksi kuvaviikko eli lapsen ensimmäisen varhaiskasvatusviikon aikana huoltajille lähetettiin normaalia enemmän kuvia lapsen päivästä. Henkilöstö koki, että huoltajat uskalsivat paremmin esittää omia toiveitaan sekä puhua mieltään askarruttavista asioista avoimesti ja kasvotusten heidän kanssaan. Tehtävänjaon selkiyttäminen toi huoltajien kohtaamisiin aamuisin ja iltapäivisin rauhaa, henkilöstön sisäiset keskustelut sekä reflektoinnit kehittivät työntekijöiden omia vuorovaikutustaitoja ja opettivat kiinnittämään huomion pulmakohtiin. Tavatessaan huoltajia henkilöstö osoitti kiinnostuksensa ja kyseli aloitteellisesti kuulumisia. Myös arjen tilanteiden pedagogiikkaa tehtiin huoltajille näkyvämmäksi valokuvoin sekä erilaisin seinätauluin.

Esiopetuksessa toimintavuoden 2021–2022 kehittämiskohteenä oli matemaattiset taidot. Tavoitteena päiväkodeilla oli esioppilaan kiinnostuksen herättäminen tai jo heränneen kiinnostuksen vahvistaminen matemaattisiin asioihin. Ohjauksessa huomioitiin lukujonotaidot, numeron ja lukumäärän vastaavuus, numeromerkin tunnistaminen, harjoiteltiin yhteen- ja vähennyslaskun perusteita sekä käsitteitä vähemmän, enemmän ja yhtä monta. Esioppilaiden kanssa luokiteltiin tavaroita ja sarjoitettiin, pelattiin erilaisia matemaattisia pelejä, koodattiin ja mitattiin sekä tehtiin matemaattisluonnontieteellisiä tutkimuksia ja projekteja (pintajännitys, kelluminen, veden olomuodot...). Esioppilaiden kanssa valmistettiin myös matemaattista ajattelua kehittäviä välineitä ja käytettiin monipuolisesti jo olemassa olevia materiaaleja sekä välineitä kuten multilink-palikoita, kymppipalikoita, muovailuvahoja, riisilaatikoita, nappeja, naruja, palloja, pikkuautoja... Matematiikka huomioitiin retkillä, ruokailuissa, pukeutumisessa, liikunnassa, musiikkihetkillä ja erilaisissa oppimisympäristöissä esimerkiksi laskemalla keinujen määrä, vertailemalla kumpi auto on isompi ja kumpi pienempi tai kumpi kivi on painavampi ja kumpi

kevyempi, keräämällä luontoretkillä viisi käpyä ja kuusi tikkua tai lajittelemalla syksyllä punaiset ja keltaiset lehdet eri kasoihin.

Toimintavuoden 2022–2023 painopisteitä ja sisäisen arvioinnin kohteita Joensuun varhaiskasvatuksessa on:

- työntekijän ja esihenkilön välinen vuorovaikutus (vaihe 3)
- lukutaidot ja uudet lukutaidot (esiopetus)

Joensuun strategiassa 2021–2025 esitetyt varhaiskasvatuksen kehittämiskohteet

- tuetun leikin määrän kasvu
- 2–6-vuotiaiden lasten ylipainon vähentäminen

3.2 Laaturungon tulokset

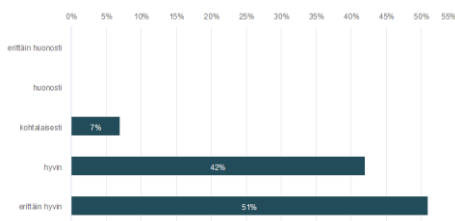
Syksyllä 2021 yhteensä 126 päiväkotiryhmää sekä 61 perhepäivähoitajaa täyttivät oman ryhmänsä osalta varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreihin pohjautuvan laaturungon. Päiväkodeissa kyseinen arviointi suoritettiin tiimeissä. Arvioinnin ensisijaisena tavoitteena oli tuottaa tietoa ryhmän oman toiminnan kehittämisen tueksi. Kuntatasolla arviointi tuotti myös itsearviointitietoa painopistealueen, henkilöstön ja huoltajien välinen vuorovaikutus (vaihe 2), osalta.

Näin henkilöstö arvioi seuraavia väittämiä:

Vasukeskustelut käydään ja vanhempien osallisuus toteutuu lapsen vasuprosessissa.

Väittämä toteutuu

Vastaajien määrä: 186

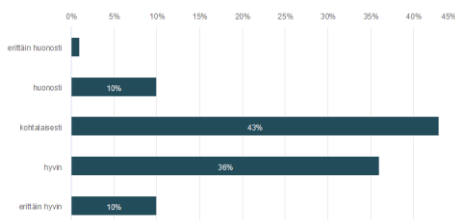
	n	Prosentti
erittäin huonosti	0	0,0 %
huonosti	0	0,0 %
kohtalaisesti	13	7,0 %
hyvin	79	42,5 %
erittäin hyvin	94	50,5 %

Työntekijät arvioivat huoltajien osallisuuden toteutuvan kohtalaisesti, hyvin tai erittäin hyvin. Koronan vuoksi keskusteluja pidettiin myös puhelimitse tai Teams-yhteydellä ja tämän koettiin heikentäneen huoltajien osallisuutta. Vastauksista myös ilmeni, että huoltajien osallisuudella tarkoitettiin hieman eri asioita. Osa vastauksista keskittyivät siihen, että olivatko huoltajat osallistuneet vasukeskusteluun ja kuinka paljon he olivat kirjanneet omia havaintojaan lapsesta. Osassa vastauksissa pohdittiin syvemmin huoltajien kiinnostusta ja mahdollisuutta vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen.

Palautteen kerääminen huoltajilta on säännöllistä ja suunnitelmallista.

Väittämä toteutuu

Vastaajien määrä: 186

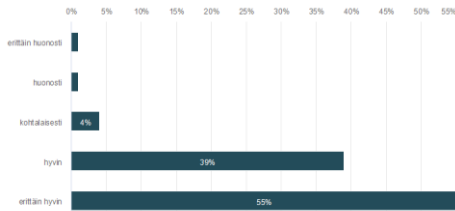
	n	Prosentti
erittäin huonosti	1	0,6 %
huonosti	19	10,2 %
kohtalaisesti	80	43,0 %
hyvin	67	36,0 %
erittäin hyvin	19	10,2 %

Palautteen keräämisessä oli hyvin erilaisia käytäntöjä. Yleisimpänä ja tärkeimpänä palautteen muotona pidettiin suullista keskustelua ja palautetta. Suullisen palautteen lisäksi koettiin kuitenkin tarpeelliseksi myös kohdennettu palaute, jonka avulla voitiin arvioida kehittämistyön tuloksia. Yli puolet arvioivat, että palautteen keräämisen säännöllisyydessä ja suunnitelmallisuudessa olisi kehittämisen varaa.

Vanhempia tiedotetaan säännöllisesti varhaiskasvatusyksikön toiminnasta ja tapahtumista.

Väittämä toteutuu

Vastaajien määrä: 184

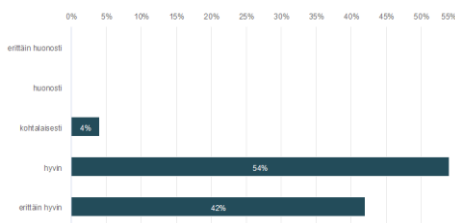
	n	Prosentti
erittäin huonosti	1	0,6 %
huonosti	1	0,5 %
kohtalaisesti	8	4,4 %
hyvin	72	39,1 %
erittäin hyvin	102	55,4 %

Tiedottamisen koettiin toimivan hyvin tai erittäin hyvin. Tiedottamisen kanavana mainittiin päivittäiset kohtaamiset, Daisy, ilmoitustaulut sekä erilaiset jaettavat tiedotteet.

Lapsen päivästä kerrotaan monipuolisesti (huoltajat huomioiden).

Väittämä toteutuu

Vastaajien määrä: 186

	n	Prosentti
erittäin huonosti	0	0,0 %
huonosti	0	0,0 %
kohtalaisesti	8	4,3 %
hyvin	100	53,8 %
erittäin hyvin	78	41,9 %

Lapsen päivästä kertomisen koettiin toteutuvat pääosin hyvin tai erittäin hyvin. Tässä kehittämiskohteiksi mainittiin huoltajien erilaiset toiveet, sillä toiset huoltajat haluavat vain kuulla nopeasti päivän tärkeimmät asiat, kun taas toiset toivovat perusteellisempia kuulumisia lapsensa toiminnasta ja käyttäytymisestä. Toisena kehittämiskohteena tuotiin esille henkilöstön vaihtuvuus ja siihen liittyen tiedonkulun parantaminen päiväkodin sisällä.

4. HUOLTAJIEN ANTAMA PALAUTE

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus teki asiakastutkimuksen päiväkodeissa olevien lasten huoltajille huhtikuussa 2022. Huoltajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn sekä Daisyn kautta lähetetyn linkin, että Joensuun nettisivuilla olleen linkin avulla. Kyseisen asiakastutkimuksen voidaan katsoa olevan myös sisäistä arviointia, vaikka palautetta varhaiskasvatuspalveluista antoivat muut kuin varhaiskasvatuksen henkilöstö itse. Tämä siksi, että varhaiskasvatuksen hallinto päätti siitä, mitä kysytään, mitkä asiat vastauksista tuodaan esille ja miten raportoidaan.

Huhtikuun asiakastutkimukseen vastasi 471 huoltajaa, mikä on huomattavasti enemmän kuin keväällä 2021, jolloin vastaajia oli 299. Tässä raportissa nostetaan esille erityisesti niitä palautteita, jotka kertovat Joensuun varhaiskasvatuksen vahvuuksista sekä kehittämiskohteista. Huoltajien antamissa vastauksissa Joensuun kaupungin varhaiskasvatus (kunnalliset) ja yksityinen varhaiskasvatus erotettiin toisistaan. Tässä arviointiraportissa keskitytään Joensuun kaupungin varhaiskasvatukseen liittyvään palautteeseen.

Huoltajien mielestä Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen vahvuutena oli:

- varhaiskasvatuspaikan laatu (kysymys 11, vaihteluväli 1–5)
- varhaiskasvatuspaikan toiminnan tavoitteellisuus ja monipuolisuus (kysymys 17, vaihteluväli 1–5 sekä kysymys 24, vaihteluväli 1–5)
- huoltajien ja henkilöstön välinen vuorovaikutus (kysymys 20, vaihteluväli 1–5 ja kysymys 21, vaihteluväli 0–10) sekä
- henkilöstön ammattitaito (kysymys 23, vaihteluväli 1–5)

11. Olen tyytyväinen varhaiskasvatuspaikan varhaiskasvatuksen laatuun

Vastaajien määrä: 458

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	352	2,0	5,0	4,5	5,0	1574,0	0,8
Yksityiset	46	2,0	5,0	4,3	5,0	198	0,9

17. Toiminta on tavoitteellista, monipuolista ja kehittävää

Vastaajien määrä: 451

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	347	2,0	5,0	4,6	5,0	1580,0	0,6
Yksityiset	45	2,0	5,0	4,3	5,0	192	1,0

24. Koen, että varhaiskasvatus edistää lapseni kasvua ja kehitystä

Vastaajien määrä: 466

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	359	2,0	5,0	4,6	5,0	1655,0	0,7
Yksityiset	47	2,0	5,0	4,4	5,0	209,0	0,8

20. Meillä on hyvä ja luottamuksellinen suhde varhaiskasvatuspaikan henkilökuntaan

Vastaajien määrä: 463

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	356	2,0	5,0	4,4	5,0	1575,0	0,8
Yksityiset	46	2,0	5,0	4,3	5,0	197,0	1,0

21. Vuorovaikutus varhaiskasvatuspaikan henkilökunnan kanssa on ollut toimivaa

Vastaajien määrä: 466

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	357	0,0	10,0	8,6	9,0	3054,0	1,9
Yksityiset	48	1,0	10,0	8,1	9,0	387,0	2,3

23. Henkilökunta on ammattitaitoista

Vastaajien määrä: 462

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	355	2,0	5,0	4,5	5,0	1613,0	0,7
Yksityiset	46	2,0	5,0	4,3	5,0	196,0	0,9

Huoltajilla oli mahdollisuus vastata myös avoimiin kysymyksiin, joissa he saivat antaa positiivista palautetta, tuoda esille kehittämiskohtia sekä antaa muuta palautetta tai terveisiä varhaiskasvatukselle. Huoltajat antoivat positiivista palautetta erityisesti ammattitaitoiseen henkilökuntaan, varhaiskasvatuksessa järjestettävään monipuoliseen toimintaan ja tukea tarvitsevien lasten huomioimiseen liittyen.

Huoltajien antamia sanallisia palautteita avoimeen kysymykseen / kohtaan Tähän olen tyytyväinen kaupungin päiväkoteihin liittyen:

"Hoitajat huomioivat jokaisen lapsen yksilönä ja kuuntelevat lasta. Tekeminen on vaihtelevaa ja lapsi jää mielellään päiväkotiin."

"Olen tyytyväinen päiväkodin henkilökuntaan. He ovat ammattitaitoisia ja ymmärtäväisiä. Toimintaan on otettu hyvin huomioon vuorohoitoryhmän lapsien eri ikätasot. Lapsemme viihtyy hyvin hoidossa ja hänet otetaan aina lämpimästi vastaan."

"Hoitajat ovat ystävällisiä ja ihania. Huomioivat lapsen tarpeet ihanasti. Ja ovat aina läsnä olevia, kun lasta viedään tai haetaan hoidosta. Kuuntelevat kiireettömästi vanhempien asioita."

"Lapseni erityistarpeet ja vaikea perhetilanteemme on hyvin huomioitu."

"Henkilökunta on ystävällistä ja he selvästi huomioivat lapset yksilöllisesti. Toiminta on monipuolista ja pienillekin järjestetään erilaisia toimintapäiviä. Lapsi menee mielellään päiväkotiin, se kertoo paljon."

"Lapsi ja vanhemmat huomioidaan hienosti ja hoitopaikasta välittyy tunne aidosta välittämisestä. Lapsille järjestetään ihanaa tekemistä ja harjoitellaan tärkeitä taitoja. Kaikista tapahtumista raportoidaan mukavasti ja lisäksi vanhempia jaksetaan muistutella huolehdittavista asioista. Hoitopaikkaan tutustuminen järjestettiin hienosti ja siihen paneuduttiin hyvin mikä osaltaan vaikutti lapsen sujuvaan hoidon aloitukseen. Lapsi jää aamuisin niin mielellään hoitoon eikä maltaisi lähteäkään aina pois, joten merkki siitä, että moni asia on mennyt tosi hienosti hoidossa!"

"Henkilökunta tekee kaikkensa lasten eteen ja on ollut ilo huomata, että lapsi jää innoissaan päiväkotiin. Lapsille on ollut myös monipuolisesti erilaisia aktiviteetteja ja tapahtumia, joista olen kyllä kiitollinen."

"Viikko-ohjelma on monipuolinen, kehittävä, että ihan aikuisenakin haluaisi olla karpäsenä katossa. Lapsen vaatteet ovat siistejä päiväkotipäivän jälkeen, joten selvästi ruokailussa ja vessassa käynnissä avustetaan, mutta tuetaan omatoimisuutta."

"Lapsi otetaan huomioon yksilöllisesti omine tarpeineen ja ajatuksineen. Lapsi ja koko perhe kohdataan kunnioittavasti ja lämpimästi. On etuoikeus saada lapsellemme varhaiskasvatusta päiväkodissa, jossa voin olla varma, että lapsemme tulee huomioiduksi ja kohdatuksi ja hänellä on mahdollisuus oppia uutta joka päivä."

"Erityislapsen tarpeen huomioiminen ja lasten tunteiden huomioiminen."

"Palautetta saadaan arkisella ja mukavalla tavalla. Kaikesta voidaan keskustella. Lapseni viihtyy todella hyvin lasten ja aikuisten kanssa. Lapseni kehitystaso huomioidaan todella hyvin."

”Lapsemme kehitysvaihe huomioidaan hyvin, mutta ikää ei pidetä esteenä toiminnalle vaan toimintaa sovelletaan myös vauvalle sopivaksi.”

”Huomioidaan lapsen omat tuen tarpeet, saa tukea ja apua niissä missä tarvitsee. Ottavat hyvin huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet ja tukevat lapsen kehitystä. Lapsi tykkää jäädä päiväkotiin ja kokee aikuiset turvallisina.”

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen tuli kiinnittää huomiota huoltajien antaman palautteen perusteella tiedon antamiseen uudesta varhaiskasvatuspaikasta sekä perheen mahdollisuuteen tutustua siihen ennen varsinaisen varhaiskasvatuksen aloitusta (kysymys 3, vaihteluväli 1–5). Myös tietoa siitä on vietävä eteenpäin, että päiväkotien piha-alueita tulisi kehittää lapsia kiinnostavimmaksi ja turvallisimmaksi (kysymys 5, vaihteluväli 1–5). Piha-alueista huoltajat antoivat paljon myös sanallista palautetta. Varhaiskasvatuksessa käytettävä Daisy-järjestelmä, varhaiskasvatuksen ruoat ja työntekijöiden vaihtuvuus sai huoltajilta kritiikkiä (alla).

3. Sain tietoa uudesta varhaiskasvatuspaikasta ja lapsella oli mahdollisuus tutustua siihen ennen aloitusta.

Vastaajien määrä: 431

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	328	1,0	5,0	3,9	4,0	1275,0	1,1
Yksityiset	45	3,0	5,0	4,4	5,0	200,0	0,7

5. Varhaiskasvatuspaikan ulkoalueet ovat kehittävät, innostavat ja turvalliset.

Vastaajien määrä: 459

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
Kunnalliset	354	1,0	5,0	4,0	4,0	1402,0	1,0
Yksityiset	47	1,0	5,0	3,6	4,0	171,0	1,1

Alla on myös huoltajien antamia sanallisia palautteita avoimeen kysymykseen/kohtaan Näitä asioita haluaisin kehitettävän kaupungin päiväkoteihin liittyen:

”Hoitoon tutustuminen mahdollistuisi paremmin isojenkin lasten kohdalla hoitopaikan vaihtuessa.”

”Varhaiskasvatus ei juuri näyttäydy kuin hoitona. Nyt ihan viime aikoina on kerrottu, että mitä päivällä on tehty. Lastani istutetaan välillä vaunuissa, koska on niin vauhdikas, ettei hoitaja ehdi kuulemma vahtia. Se on jotenkin omien arvojen vastaista.”

”Daisy Family-järjestelmä on kankea ja huonosti toimiva. Tuntien syöttäminen on yllättävän hankalaa. Kokonaisuudessaan tuntijärjestelmää voisi kehittää enemmän rangaistusmallista porkkanamalliin. Nyt jos kiltisti laitot tunnit ja lapsi on vähemmän aikaa, siitä ei hyödy. Jos taas menee minuutinkin yli hoitoajasta niin siitä rangaistaan. Meidän kohdallamme tämä tarkoittaa suurempaa maksuluokkaa koska en halua kiusata hoitajia ja laittaa tunteja joka päivä alakanttiin,

vaikka käytännössä lapsi on päivittäin n. tunnin varattuja aikoja vähemmän. Maksuhyvityksistä saa aina tapella... Miksi nämä eivät tule automaattisesti, kun hoitoajat ovat ilmoitettu ajoissa ja on oikeutettu maksuhyvityksiin. Kaikkinensa aikaa menee paljon Daisyn kanssa sähläykseen ja maksujen selvittelyyn.”

”Kaikki uudet kasvot, sijaiset tai harjoittelijat eivät esittäydy. Kiva olisi edes nimi tietää, kenen hoteisiin lapsi jää. Jos päiväkodissa on harjoittelijoita, olisi mielenkiintoista kuulla heidän pitämistään tuokioista tms. muusta heidän järjestämästään toiminnasta.”

”Toivoisin, että kaupunki kiinnittäisi tilojen kuntoon ja viihtyvyyteen parempaa huomiota. Päiväkotiryhmien tilat kaipaavat kunnostusta ja päiväkodin lapsien käytössä olevat lelut ja muu tarpeisto päivitystä. Lapset toivoisivat, että päiväkodilla olisi väriä seinissä, nätit verhot ja että ehjiä leluja riittäisi kaikille.”

”Toivoisin, että myös vanhempien päiväkotien piha-alueita uudistettaisiin, edes joltakin osin.”

”Päiväkodin pihan talvihoito. Ja porttien toimivuus! Liukumäet päättyvät lumimöykkyyn, ja lapset satuttavat itsensä. Portit kuluneet ja salvat eivät meinaa aueta. Talvella portit eivät aukene kuin yhteen suuntaan, jos siihenkään. Ns. ”käsilumitöitä” ei juuri tehdä, vaikka olisi tarve.”

”Talvella ulkoportti välillä haastava saada auki lumen ja jään takia. Ruoka enemmän luonnonmukaista kotiruokaa, vähemmän einelmäistä, aromivahventeita ja E-koodeja sisältävää.”

”Avustajien jatkuva vaihtuminen, hämmentää lasta, kun vaihtuu koko ajan.”

”Henkilökunnan vaihtuvuus on tosi suurta. Päiväkotia on käyty reilu vuosi ja ainoastaan yksi työntekijä on alkuperäinen.”

”Ruokalistalle olisi kiva saada enemmän kasvisruokia.”

”Ydinkeskustaan pysyvä kunnallinen päiväkotia. Kaikilla ei ole autoa tai julkisilla ei pääse helposti kaikkiin päiväkoteihin.”

Lopuksi huoltajat saivat antaa myös muuta palautetta ja terveisiä kaupungille sekä varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Huoltajat antoivat kiitosta ja positiivista palautetta erityisesti varhaiskasvatuksen työntekijöille ja toivoivat, että työnantaja pitäisi etenkin heidän jaksamisestaan huolta. Negatiivista palautetta huoltajat antoivat varhaiskasvatuksen välipaloihin, henkilöstön vaihtuvuuteen ja tilojen kuntoon liittyen.

”Kiitos kaikista vuosista! En olisi parempaa voinut toivoa. Arvostan vaka-ammattilaisia suurella sydämellä. Teette niin arvokasta työtä, etten voi siitä tarpeeksi kiittää! Toivon teille kaikille paljon voimia, iloa, rakkautta ja resursseja tulevaan! Teidän ansiosta lapseni on oppinut paljon kaikkea, mitä en ikinä olisi yksin saanut opetettua/tehtyä. Kiitos kaikesta tuesta, jota olen yh-vanhempana saanut. Minua on kuunneltu, otettu todesta ja ymmärretty.”

"Varhaiskasvatuksen henkilöstö hoitaa hienosti hommansa ja olen iloinen, että ovat hoitaneet tämän vuoden ja hankkineet luottamuksen lapseeni. Taitava ja osaava porukka! Miten hienosti huomioivat hyvän ja negatiivisenkin asia kerrotaan positiivisella tavalla."

"Teette hienoa ja arvokasta työtä! Mahtavaa, kun päikyssä on hiihtoa, luistelua ja uintia!"

"Lämmin kiitos päiväkodin arkea pyörittäville aikuiselle ♥ Kaupungilta toivoisin panostusta päiväkodin tilojen ja tarpeiston (lulut, askartelutarvikkeet, ulkotilojen leikkipaikat) kuntoon ja määriin. Toivoisin myös, että Joensuun kaupunki lapsiystävällisen kunnan titteliä hakiessaan ottaisi aidosti huomioon lasten näkemykset päiväkotien tilojen ja toiminnan kehittämisessä. Uusissa päiväkodeissa nämä ovat varmasti tällä hetkellä kunnossa, mutta kaupungin alueella on monta pidempään toiminnassa ollutta päiväkotia, jotka kaipaavat kunnostusta."

"Arvokasta työtä teette! Olette iso tuki ja turva perheellemme, jonka läheltä tukiverkosto puuttuu."

"Kaupungille: en ymmärrä, miksei tarjottu ruoka vastaa suosituksia. Ymmärrän vappumunkin, mutten arkivälipalojen jatkuvia sokerijogurtteja, kiisseleitä, lihapiirakkaa, hodaria ym. Miksi lapsemme, jotka kotona syövät tyytyväisenä ruisleipää ja maustamatonta jogurttia marjoilla ilman sokeria, tarvitsee totuttaa epäterveellisiin välipaloihin? Arvostan sitä, että hoidossa lapset saavat monipuolisesti myös paljon ruokaa, joita kotona ei tarjota ja ilmeisesti ruokalistaa on lähivuosina muutettu terveellisemmäksi, mutta parantamisen varaa siinä mielestäni olisi edelleen."

"Päiväkodin ruokalistalla on ruokia, jotka eivät mielestäni kuulu lasten ruokavalioon. Pizza, lihapiirakka ja kaakao ovat varmasti suurimmassa osassa perheistä harvinaisia herkkuja ja etenkin pienten lasten kohdalla ne eivät kuulu monipuoliseen ja terveelliseen ruokavalioon. Enemmän tavallista kotiruokaa kuten jauhelihakastiketta, perunaa, kiusauksia ja muita laatikkoruokia, joita myös lapset varmasti ovat tottuneet suurilta osin kotona syömään."

"Tsemppiä haastaviin aikoihin! Kaikki teette tärkeää työtä ja ilman teitä ei tulisi mitenkään toimeen. Arvostan työtänne ja toivottavasti myös tätä tekisi hallitus ja ne, jotka säätelevät palkkoja ja työaikoja yms. Kiitos teille jaksamisesta ja lapsiemme hyvästä hoidosta."

"Ryhmässä on vaihtunut hyvin usein sijainen, joka sijaistaa jotakin ilmeisesti pitkällä sairauslomalla olevaa henkilöä. Olisi hyvä, jos yksi sijainen voisi olla ryhmässä pidempään eikä siihen tulisi aina uutta henkilöä. Lyhempiä sijaisuuksia sijaistaa yleensä vakisijainen ja se käytäntö on mielestäni loistava. Ryhmään on aina onnistuttu saamaan mukava henkilöstö."

"Lasten päivästä voisi kertoa muutakin kuin että on mennyt hyvin tai ok tai että ollut ihan perus lapsen päivä. Vanhempana ei jaksa erikseen kysyä joka ikistä asiaa ja nyhtämällä nyhtää lapsen päivästä."

"Lapseni ryhmässä on superihanat hoitajat, jotka ottavat lapset huomioon yksilöllisesti. Lapseni saa olla oma itsensä ja toteuttaa ja tuoda omia ehdotuksia esille. Ryhmänä he keksivät luovia ratkaisuja tilanteisiin ja suunnittelevat yhdessä toimintaa. Iso kiitos näille työntekijöille!"

J•ENSUU

LÄHTEET

Opetushallitus 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021. Määräykset ja ohjeet 2021:2a.

Opetushallitus 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tiivistelmä. Toukokuu 2016.